

Socialnämnden

Missiv för socialnämndens behov och prioriteringar 2024

Förslag till beslut

Behov och prioriteringar 2023 godkänns och översändes till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Behov och prioriteringar 2024 är utformad enligt anvisningar från kommunledningskontoret och ska lämnas till kommunstyrelsen senast den 27 april 2023. Nämndens främsta utmaningar framåt är ett fortsatt högt inflöde av, speciellt barn och unga, med behov av stöd och hjälp från nämndens verksamheter samt att kunna tillgodose dessa behov inom ram. Samtidigt står nämnden inför ett antal större förändringar både inom organisation och med grund i ny socialtjänstlag och annan lagstiftning.

För år 2024 gör socialnämnden fyra prioriteringar. För samtliga prioriteringar gäller långsiktighet för att, på bästa sätt, kunna stödja medborgare med behov. Respektive prioritering följs också av ett eller fler behov av ekonomisk förstärkning som nämnden ser för att lyckas med det uppdrag nämnden är ålagd att utföra.

Prioriteringarna för 2024 tar fokus på barn och unga samt på att arbeta tillgängligt och förebyggande. Nämnden ser detta som en väg att, på sikt, försöka dämpa behovet av nämndens insatser och kunna tillgodose de behov som finns innan de blivit för omfattande. Prioriteringarna för 2024 är:

- Barn och ungas behov av stöd och insatser.
- Utveckla och etablera en första linjens socialtjänst.
- Förberedelser och omställning utifrån kommande lagförändringar.
- Digitalisering.

Till nämndens behov och prioriteringar läggs en bilaga:

- Lokalförsörjningsplan (eget beslutsärende)

SOCIALFÖRVALTNINGEN

Elisabeth Kantor
Förvaltningschef

**Beslutet skickas till: Kommunstyrelsen
Kommunrevisionen**

Behov och prioriteringar 2024

Socialnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Behov.....	2
Prioriteringar	4
Ekonomi.....	10
Driftbudget	10
Investeringar	11

Sammanfattning

Socialnämndens verksamheter styrs av gällande lagstiftning med grund i socialtjänstlagen. En ny socialtjänstlag finns på förslag och planeras för beslut under 2024. En ny lagstiftning kräver mycket förändringar av bland annat arbetssätt och organisering. Inom flera av nämndens arbetsområden, sker ytterligare lagstiftning eller förstärkning av befintliga lagar.

Nämndens främsta utmaningar framåt är ett fortsatt högt inflöde av, speciellt barn och unga, med behov av stöd och hjälp från nämndens verksamheter samt att kunna tillgodose dessa behov inom ram. Samtidigt står nämnden inför ett antal större förändringar, dels inom organisation med att tillse en första linjens socialtjänst och ett eget område för förebyggande arbete, dels med grund i de omfattande förändringar som föreslås i ny socialtjänstlag och annan lagstiftning. Nämndens fokus är att rätt stöd på rätt nivå ska ges i rätt tid och till rätt kostnad.

För år 2024 men även med fokus på längre sikt gör socialnämnden fyra prioriteringar. För samtliga prioriteringar gäller långsiktighet och successiva förändringar och förbättringar av nämndens arbete för att, på bästa sätt, kunna stödja medborgare med behov. Respektive prioritering följs också av ett eller fler behov av ekonomisk förstärkning som nämnden ser för att kunna utföra det arbete och den utveckling som krävs för att lyckas med det uppdrag nämnden är ålagd att utföra. Även de ekonomiska behoven är, i de allra flesta fall, långsiktiga där det handlar om mer eller mindre permanenta ramförstärkningar för att kunna driva nämndens arbete framåt.

Prioriteringarna för 2024 tar fokus på barn och unga samt på att arbeta tillgängligt och förebyggande. Nämnden ser detta som en väg att, på sikt, försöka dämpa behovet av nämndens insatser och kunna tillgodose de behov som finns innan de blivit för omfattande. Prioriteringarna för 2024 är:

- Barn och ungas behov av stöd och insatser.
- Utveckla och etablera en första linjens socialtjänst.
- Förberedelser och omställning utifrån kommande lagförändringar.
- Digitalisering.

Behov

Demografi

Den demografiska utvecklingen som socialnämnden ser och berörs mest av är ett högt antal barn och unga med behov av nämndens insatser i olika form. Detta är en påtaglig utveckling även om gruppen barn och unga generellt sett är något mindre. Det är också tydligt genom det kraftigt ökade antalet anmälningar och ansökningar gällande målgruppen som nämnden ser. Ökningen av antalet aktualiserade personer 0-18 år är drygt 50 procent sedan 2019 och antalet pågående utredningar har nästan dubblats. Samtidigt har nämnden fortsatt höga externvårdskostnader för målgruppen både för SiS-placeringar, HVB-boenden och för skyddsplaceringar.

Rapporter visar på en ökande psykisk ohälsa, både kopplat till stress, depression, ångest och sömnsvårigheter hos ungdomar men också kopplat till neuropsykiatriska diagnoser. Gällande det senare uppger Regionen att det är en utmaning för dem att hinna med och att många får vänta länge på att få en utredning. Samtidigt beskrivs att cirka 90 procent av de som utreds faktiskt uppfyller kriterier för neuropsykiatrisk diagnos. Det medför en risk för ökad psykisk ohälsa och behov av stöd

från socialförvaltningen både i väntan på och efter en neuropsykiatrisk utredning. Förvaltningens verksamheter har märkt av detta tillsammans med en ökad utsatthet på nätet och ett ökat antal ärenden med sexuella övergrepp hos målgruppen barn och unga.

Nämnden märker också av den ökade digitala mognaden hos befolkningen som bidrar till förändringar i förväntningar på nämndens ingångar och insatser. Det finns förväntningar på olika former av enkla, snabba och digitala lösningar som nämnden idag inte kan leva upp till. Utmaningen ligger i att nämnden inte har hängt med ordentligt i den digitala utvecklingen och har mycket att ta igen i detta för att kunna tillgodose brukarnas behov på bästa sätt.

Omvärld

Socialnämndens verksamheter styrs av gällande lagstiftning med grund i socialtjänstlagen. En SOU med förslag till ny socialtjänstlag kom i slutet på 2020 och har sedan dess varit på remiss. Fokus i nuvarande förslag är att socialtjänst ska vara kunskapsbaserad och lättillgänglig samt att barnrätten ska stärkas. Förslaget lägger också stor vikt vid tidiga och förebyggande insatser samt på insatser som ska kunna erbjudas utan behovsprövning och biståndsbeslut. Den information som getts är att regeringen väntar in andra utredningar för att kunna lägga fram ett större, mer heltäckande lagförslag under 2024. Socialnämnden avvaktar vidare process mot en ny lag men inleder likväl förberedelser för att kunna ställa om mot ändrade fokusområden. Exempel på detta är att nämnden redan nu arbetar mot en organisationsförändring med ett ytterligare område för förebyggande arbete samt ett fokus på att skapa en tydlig första linjens socialtjänst för att möta upp.

En ny socialtjänstlagstiftning kräver mycket förändringar av metoder, arbetssätt och organisering samt omfattande utbildningsinsatser och omarbetning av befintliga styrande och stödjande dokument. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har med koppling till detta gjort en kartläggning av socialtjänstens insatser inom flera verksamhetsområden. Resultatet av denna kartläggning ger stöd i att se över utbudet av insatser som förvaltningen erbjuder med eller utan biståndsbeslut, möjliga digitala arbetssätt och hur och när samverkan över kommungränserna skulle gynna arbetet. Detta arbete leds av SKR för att förbereda kommunerna för reformen i den nya socialtjänstlagen.

Utöver den nya socialtjänstlagen visar en omvärldsspaning att det, inom flera av nämndens arbetsområden, pågår utredningar och sker lagstiftning eller förstärkning av befintliga lagar. Ett fokusområde för detta är barn och unga och att öka trygghet exempelvis vid umgänge med våldsutövande förälder samt vid placering och vårdnadsöverflytt. Det ska också bli möjligt för socialnämnden att besluta om öppna insatser till barn från tolv år utan vårdnadshavares samtycke. Kopplat till detta pågår en utredning för att kunna ge öppna insatser utan samtycke till vårdnadshavare.

Ett annat prioriterat område under mandatperioden är det förebyggande arbetet och arbetet med tidiga insatser. Där ses bland annat behov av fokus på fler föräldrastödsprogram och på att stärka barns rättigheter och ta vara på åsikter. Det träder också i kraft en lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete i juli 2023 som hänsyn måste tas till. Detta fokus på förebyggande arbete ligger i linje med de ökade behoven som ses hos barn och unga i Eskilstuna och som nämnden kommer i kontakt med.

Det står dock till viss del i kontrast till brottsbekämpande myndigheters ökade fokus på hårdare tag mot kriminalitet. Det handlar bland annat om förslag på skärpta straff, översyn av brottsförebyggande påföljder för unga samt utredning och förslag om visitationszoner och preventiva tvångsmedel. Polismyndigheten har också i uppdrag att effektivisera sitt arbete mot organiserad

brottslighet och det pågår en utredning om tryggare bostadsområden där det ska ges förslag om brott i närområdet ska kunna medföra vräkning från bostad.

En utredning som presenterats och, om den beslutas för ikraftträdande, kommer att påverka nämndens verksamheter i stor utsträckning är samsjuklighetsutredningen. Utredningen har sett över hur organisering och ansvar vid skadligt bruk och beroende ska se ut. Förslaget som finns är att samtlig vård och behandling av detta ska ske inom ramen för Regionens uppdrag medan socialtjänstens uppdrag ska bestå av kartläggning av levnadsförhållanden, förebyggande arbete, sociala stödinsatser och stöd till anhöriga med vissa förändringar. Förslaget skulle bland annat innebära att LVM (lagen om vård av missbrukare i vissa fall) skulle upphöra och tvångsvård vid skadligt bruk och beroende skulle ske inom LPT (lagen om psykiatrisk tvångsvård). Förändringarna föreslås träda i kraft tidigast 2026 med anledning av att det kommer krävas en stor omställning och lång förberedelsestid för att få till detta.

Även inom områdena psykisk hälsa och kvinnofrid pågår utveckling och en stor förändring som föreslås gäller stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende. Detta förslag skulle träda i kraft tidigast i januari 2024 och innebära att skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen som en boendeinsats och att det ska krävas tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att få driva verksamhet. En annan förändring som skulle påverka nämndens verksamheter är att det ska bli egna placeringsbeslut på samtliga medföljande barn. Dessa barn följer idag med vårdnadshavare på dennes beslut vilket innebär att förändringen skulle medföra en ökad arbetsbelastning men också en ökad rättssäkerhet för barnen.

Det pågår också arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck där bland annat stöd till föräldrar ska stärkas med olika arbetssätt och metoder. Suicidpreventivt arbete är också ett fokus under mandatperioden där det genomförs en översyn av arbete och ansvar för olika aktörer. Det ska även ses över huruvida socialtjänstens kvalitetsarbete behöver förändras där nämnden får invänta utredning.

Det finns ett antal stora omvärldsfaktorer som påverkar nämndens arbete under 2023 och kommande år. Det handlar bland annat om det allvarliga säkerhetspolitiska läget med kriget i Ukraina samt Sveriges Natoansökan, försörjningsberedskap och fokus på totalförsvaret. Detta tillsammans med prisökningar, inflation och ränteläge är faktorer som skapar oro hos både unga och vuxna invånare. Det som är känt är att oroliga tider, såsom denna, tenderar att drabba de mest utsatta hårdast. Även den påverkanskampanj som pågår mot socialtjänsten i Sverige kan få fortsatt påverkan på arbetet inom nämnden.

Nämndens främsta utmaningar framåt är ett fortsatt högt inflöde av, speciellt barn och unga, med behov av stöd och hjälp från nämndens verksamheter samt att kunna tillgodose dessa behov inom ram. Samtidigt står nämnden inför ett antal större förändringar, dels inom organisation med att tillse en första linjens socialtjänst och ett eget område för förebyggande arbete, dels med grund i de omfattande förändringar som föreslås i ny socialtjänstlag och annan lagstiftning. Nämndens fokus är att rätt stöd på rätt nivå ska ges i rätt tid och till rätt kostnad.

Prioriteringar

För år 2024 men även med fokus på längre sikt gör socialnämnden fyra prioriteringar. För samtliga prioriteringar gäller långsiktighet och successiva förändringar och förbättringar av nämndens arbete för att, på bästa sätt, kunna stödja medborgare med behov. Under respektive prioritering anges också ett eller fler behov av ekonomisk förstärkning som nämnden ser för att kunna utföra det

arbete och den utveckling som krävs för att lyckas med det uppdrag nämnden är ålagd att utföra. Även de ekonomiska behoven är, i de allra flesta fall, långsiktiga där det handlar om mer eller mindre permanenta ramförstärkningar för att kunna driva nämndens arbete framåt.

Prioriteringarna för 2024 tar fokus på barn och unga samt på att arbeta tillgängligt och förebyggande. Nämnden ser detta som en väg att, på sikt, försöka dämpa behovet av nämndens insatser och kunna tillgodose de behov som finns innan de blivit för omfattande.

Barn och ungas behov av stöd och insatser. Med grund i det höga inflödet och de fortsatt ökade behoven inom målgruppen är detta område högt prioriterat. Flera utredningar och lagförändringar för barn och unga är på gång och förvaltningen har fortsatt höga externvårds-kostnader. Planen är att cirka 80 procent av nämndens resurser ska gå till barn och unga för att tillgodose de ökade och förändrade behoven men också för att kunna arbeta förebyggande. Med fokus på att bryta normbrytande beteenden avseende kriminalitet hos barn och unga ser nämnden att arbete och insatser där hela familjesystemet involveras behöver utvecklas. För att kunna tillse de behov nämnden ser för denna målgrupp behövs ekonomisk förstärkning kopplat till två punkter:

- **Ökade behov av stöd efter förhör och KIBB.** Det har skett en ökning av antalet polisanmälningar gällande barnfridsbrott och barnmisshandel. Barnfridsbrottet infördes i lagen i juli 2021 och innebär att det nu är straffbart att låta barn bevittna exempelvis våld, hot eller sexuella övergrepp mellan närstående. Att bevittna våld mellan närstående anses innebära en ökad risk för barn och unga att drabbas av både fysisk och psykisk ohälsa vilket också är bakgrunden till lagen. Detta har påverkat både polisens och nämndens arbetssätt med denna målgrupp. De barn och unga som bevittnat våld anses nu vara brottsoffer och ska komma på förhör på Barnahus på samma sätt som barn som själva utsatts för våld.

Förvaltningen har behov av att ge ökat stöd och information till barn och föräldrar vid misstanke om barnfridsbrott och barnmisshandel i form av krisstöd. Stödet skulle ges i form av stöd efter barnförhör på Barnahus och genom insatsen KIBB – Kognitiv integrerad behandling vid barnmisshandel. Metoderna erbjuds idag men ökningen av behovet behöver tillgodoses för att trygga barn som utsatts för eller på annat sätt upplevt våld i hemmet.

Ökningen av polisanmälningar där barn behöver komma till Barnahus på förhör medför att ytterligare medarbetare behöver utbildas i metoden stöd efter förhör. Medarbetare behöver också kunna avsätta tid i betydligt högre utsträckning för att nå ut till samtliga barn som varit på förhör, dels genom hembesök och/eller kontakt samma kväll, dels genom efterföljande samtal. Idag lämnas många barn ensamma i mötet med sin förövare efter ett polisförhör då nämnden inte har resurser att möta upp det ökade behovet.

Syftet med det efterföljande samtalet är också att motivera vårdnadshavare som inte tillstår våldet eller tillstår skrämmande uppfostringsstrategier att ta emot stödinsatser i form av KIBB. KIBB är en behandlingsmodell för föräldrar och barn tillsammans, i familjer där förvaltningen vet eller misstänker att barn utsatts för någon form av våld och försummelse och där våldsutövande förälder och barn bedöms kunna fortsätta ha kontakt. Även gällande KIBB är behovet att utbilda medarbetare i metoden och att utöka resurserna och tiden som kan avsättas för att arbeta med dessa familjer. Tanken är att samma personal ska kunna arbeta både med stöd efter förhör och med KIBB för att få kontinuitet i arbetet med familjer.

- **Utökning av kolloverksamheten i egen regi.** Socialförvaltningen bedriver kolloverksamhet för barn och unga i Eskilstuna kommun i förebyggande syfte. Förvaltningen bedriver

övernattningskollo på två gårdar i egen regi – Sågarsvedet och Åshorn. Fram till sommaren 2022 har dagkollo genomförts på Solvik i KFUMs regi. Under sommaren upptäcktes omfattande brister i verksamheten på Solvik vilket medförde att avtalet avslutades. Detta har inneburit att nämnden nu har möjlighet att ta emot färre barn än tidigare.

Varje år ansöker ca 400 barn om en plats på kollo där cirka 240 barn under 2023 kommer kunna bli beviljad en plats. En tredje gård där förvaltningen kan bedriva dagkolloverksamhet kommer generera i att fler barn i Eskilstuna kommun blir beviljad en plats på kollo. Detta kommer att innebära att förvaltningen når ut till fler barn som inte har möjlighet eller tillåtelse från vårdnadshavare att delta på övernattningskollo.

Kolloverksamheten är en viktig förebyggande insats för barn med överhängande riskfaktorer för att utveckla psykosocial problematik och psykisk ohälsa. Dessa barn ges möjlighet att, i en trygg miljö med många trygga vuxna, stärkas i riskfaktorer. Kolloverksamheten arbetar även aktivt med att identifiera riskbeteenden och pågående riskfaktorer i hemmiljön som tidigare inte uppmärksammats av exempelvis socialtjänst eller skola. Detta för att kunna signalera till berörda instanser i samverkan med vårdnadshavaren för att i tidigt skede kunna erbjuda barnet och familjen rätt stöd i rätt tid.

En tredje gård inom kolloverksamheten beräknas uppgå till liknande årskostnader som övriga två gårdar. Den stora kostnaden i budgeten kommer vara hyra och el följt av personalkostnader och transporter. Kostnaden kan komma att förändras utifrån hur avtalet på den tredje gården kommer kunna utformas, exempelvis om lokalen kan hyras säsongvis eller årsvis. Utan ramförstärkning kan förvaltningen inte ha en tredje gård med dagkollo och färre barn får möjlighet till denna förebyggande insats.

Utveckla och etablera en första linjens socialtjänst. Socialförvaltningen har under 2022 och 2023 inlett arbetet med att förbereda för en första linjens socialtjänst. Detta innebär att tillgängliggöra socialtjänsten med hjälp av snabbare och enklare ingångar till förvaltningen exempelvis genom digitala lösningar. Det innebär också att utveckla det uppsökande arbetet och stärka nämndens fokus på förebyggande insatser. Förvaltningen kommer från och med hösten 2023 delas upp i tre områden där förebyggande arbete kommer få ett eget område. Anledningen till detta är den vikt som läggs vid att arbeta förebyggande med grund i de behov som finns i Eskilstuna och de prioriteringar som politiken gjort för mandatperioden.

Arbetet med att tillse en första linjens socialtjänst utvecklas vidare under 2024 med fokus på en trygg uppväxt för barn och unga. Nämnden ska kunna erbjuda tidiga och förebyggande insatser anpassade efter individ och målgrupp. Fokus är också att arbeta utifrån framtagna kunskap och evidens inom området och i nära samverkan med skola, kultur och fritid, polis och civilsamhället.

Tanken är att arbeta mer i linje med förslagen i den nya socialtjänstlagen, bland annat genom att erbjuda fler insatser utan biståndsbeslut, att stärka barnrättsperspektivet och genom att samverka med andra förvaltningar, myndigheter och kommuner. Inför 2024 ser nämnden behov av ekonomisk förstärkning för att kunna stärka arbetet med första linjen och då specifikt kring det förebyggande arbetet:

- **Skyddat boende.** Skyddat boende finns för individer med behov av skydd på grund av kriminalitet eller våld i nära relation vilket också inkluderar hedersrelaterat våld och förtryck. Förvaltningen har sett en ökning av dessa externa skyddsplaceringar, speciellt kopplat till kriminalitet och för avhoppare från kriminella nätverk. Ökningen av dessa placeringar hänger

ihop med den organiserade brottsligheten i Eskilstuna och de många incidenter som skett och sker i staden. Vid särskilda händelser, såsom skjutningar, kan det exempelvis finnas behov av flertalet skyddsplaceringar på kort tid för att förhindra fortsatt våld eller hämndaktioner.

Förvaltningen kan inte låta bli att skyddsplacera personer som har behov av detta då det både är lagstadgat skulle kunna innebära fara för liv och hälsa. Det finns heller inga andra lösningar för dessa personer utan det är skyddat boende som är aktuellt. Slutsatsen är att kostnaderna för skyddsplaceringar kommer fortsätta att vara höga så länge samhällets utveckling ser ut som den gör. Nämnden har svårt att klara dessa kostnader inom ram idag varför en ramförstärkning är nödvändig. Utan ekonomisk förstärkning behöver nämnden prioritera om resurser till nackdel för andra målgrupper med behov av stöd och hjälp och riskerar ändå att hamna på ett minusresultat för kommande år.

- **Mötesplatser med Jobbcentrum Årby och Fröslunda.** Kommunfullmäktige valde 2020 att fördela 20 miljoner kronor per år till Jobbcentrum "Nord & Syd" under fyra år. Denna satsning innebar att Jobbcentrum inledde samverkan med Mötesplatserna i Fröslunda och Årby. Syftet med Mötesplatserna är att genom samverkan i kommunen och med andra aktörer i stadsdelarna bidra till minskat utanförskap, ökad trygghet och att få fler människor i arbete. Kommunens verksamhet i lokalerna ökar även den offentliga närvaron i de två socioekonomiskt utsatta stadsdelarna.

Den övergripande målsättningen med projektet är att på lång sikt samordna och utveckla arbetet i stadsdelarna genom att:

- Öka anställningsbarhet och sysselsättning,
- Fokusera på tidiga insatser och stärka skolans kompensatoriska uppdrag,
- Bidra till en mer sammanhållen stad och höjd livskvalitet i prioriterade stadsdelar.

För att tillse projektets effekt har en extern utvärdering, med utgångspunkt i projektmålen, genomförts. Utvärderingen talar starkt för att Mötesplats som koncept behöver bli permanent i Årby och Fröslunda. Arbetssätten som används fångar upp många av de framgångsfaktorer som identifierats för att lyckas med sociala investeringar.

Strategin "Orten bortom våldet", vilken projektet arbetar utifrån, är en långsiktig strategi genom ett antal faser. Utvärderingens bedömning är att Mötesplatserna befinner sig i ett mellanläge mellan fas 1 och fas 2 i strategin, vilket också är i linje med strategins uppskattade tidsplan. Arbetet med att återerövra platsen och göra det offentliga rummet tryggt pågår fortfarande. Det mjukare tillitsskapande arbetet på Mötesplatserna med Jobbcentrum visar också på resultat i form av relationsbyggande i områdena och även positiva resultat vad gäller personer som har gått ut i egen försörjning efter kontakt med Jobbcentrum och språkförberedande verksamhet. Att bygga tillit, relationer och allianser i området underlättas genom att befinna sig på platsen, genom att ha stadsdelarna som geografiska utgångspunkter och genom att vara en del av lokalsamhället.

Genom att samla olika professioner på en plats och låta dem samverka kan de som besöker Mötesplatsen med Jobbcentrum i större utsträckning erbjudas helhetslösningar. Socialförvaltningen bidrar till arbetet med helhetslösningar och samverkar med flera olika professioner på platsen. Genom familjevägledare, förebyggande socialsekreterare och

samtalsbehandlare från Vägvalet finns en bredd av kompetens som möjliggör stöd för medborgarna i området. Detta innebär bland annat att familjer kan få stöd och vägledning, barn och unga kan få hjälp till förebyggande insatser för att inte hamna i normbrytande beteenden och unga och vuxna kan få stöd att lämna en kriminell livsstil, allt under samma tak. Stödet är lättillgängligt då det går att söka kontakt både var för sig och i samband med andra besök på Mötesplatsen.

När Mötesplatsens effekter och resultat ska tolkas så finns det ett behov av att se både det enskilda och den stora visionen. En person som får en anställning eller en ungdom som väljer att studera i stället för ett kriminellt liv är en stor seger på ett individuellt och mänskligt plan. På en samhällsnivå är varje person som lämnar utanförskapet en samhällsekonomisk vinst. Mer övergripande är det en del i att skapa förändring på en kollektiv nivå genom att inge hopp och visa på möjligheter.

2023 är projektets sista år varför det är aktuellt att äska om en permanent ramförstärkning från och med 2024 för att kunna fortsätta det positiva arbetet i de två stadsdelarna. Socialförvaltningen har målet att fortsätta samverkan, i befintlig regi, med bland annat arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen kring Mötesplatserna för att nå ut till medborgare och skapa trygghet och förändring. Skulle äskandet inte beviljas så riskerar den positiva utvecklingen att stagnera eller helt upphöra. Det skulle också innebära att socialtjänsten skulle få svårt att hitta en annan positiv plattform för det förebyggande arbetet i stadsdelarna.

- **Operation Trygga Eskilstuna.** Inflödet av barn och unga i behov av stöd och hjälp från socialförvaltningen är högt. Beräkningen är att cirka 20 procent av Eskilstunas barn och unga har haft kontakt med socialtjänsten. Det höga inflödet har också medfört att antalet barn och unga med behov av placering är högt. Ett stort antal placeringar generellt och ett högt inflöde av brukare med omfattande vårdbehov innebär också att fler placeringar behöver göras externt. De externa placeringarna medför ofta höga kostnader vilket är grunden för nämndens behov av permanent ramförstärkning för att klara av uppdraget inom ram.

En ytterligare anledning till de höga kostnaderna är ökningen av antalet placeringar som sker akut. Det handlar ofta om vårdtunga individer där boendet exempelvis behöver förstärka med personal. Målgruppens behov tillsammans med det faktum att skyddsplaceringar behöver spridas ut och det ofta är fullt på boendena medför att även placeringar inom avtal många gånger blir dyrare. Det kan också vara svårt att hitta och matcha akuta placeringar inom avtal vilket gör att placeringar kan behöva göras utanför avtal. Förvaltningen har sett ett högt antal sammanbrott i vården med efterföljande omplaceringar vilket även det genererar högre kostnader. De höga kostnaderna berör placeringar inom Statens institutionsstyrelse (SiS), HVB-boenden samt skyddsplaceringar.

Nämnden fick en förstärkning för 2023 med tio miljoner kronor för att klara av de ökade externvårdskostnaderna. Inför 2024 äskar nämnden om att denna förstärkning ska bli permanentad inom ram eftersom inflödet till förvaltningen och behoven hos barn och unga fortsätter att öka. Förvaltningen har riktlinjer och arbetar mycket med rätt vård på rätt nivå men trots detta ses många individer med omfattande vård- och/eller skyddsbehov som måste placeras externt.

Förberedelser och omställning utifrån kommande lagförändringar. Förutom den nya socialtjänstlagen så behöver förvaltningen inleda omställning för flera stora och mindre

lagförändringar som kommer påverka nämndens arbete i olika omfattning de kommande åren. Det är av vikt att tillse att nämnden följer gällande lagstiftning men också att nämnden är förberedd inför lagförändringar som påverkar arbetet indirekt. Den största förändringen inför eller under 2024 är dock det förväntade beslutet och införandet av den nya socialtjänstlagen. Förslagen i denna kommer innebära flertalet stora förändringar i arbetssätt för förvaltningen och kommer kräva mycket resurser för att kunna genomföras. För att kunna utföra dessa omställningar och samtidigt tillse en hållbar arbetsmiljö för samtliga medarbetare behöver nämnden fortsatt förstärkning av ram för:

- **Seniora socialsekreterare.** Både i ett "normalläge" och i ett läge av förändring och omställning behöver nämnden tillgodose en hållbar arbetsmiljö för sina medarbetare. I nämndens förflyttning mot att arbeta i enlighet med nya lagar och mot en verksamhet i balans är detta en mycket viktig faktor att tillse.

Under 2023 fick nämnden ett tillskott på fyra miljoner kronor för att kunna utöka bemanningen inom område myndighet med fem seniora socialsekreterare. Syftet med detta var att säkra möjlighet till kollegialt stöd på enheterna samt att bli en attraktiv arbetsgivare för erfarna socialsekreterare. Område myndighet på socialförvaltningen har, under en längre period, haft ett ansträngt läge, speciellt i arbetet med barn och unga. Det har varit långvariga perioder med vakanser, hög personalomsättning och flertalet sjukskrivningar som medfört ett mer akutstyrt arbetssätt.

Situationen är nu 2023 mer stabil och en del i detta är att nämnden haft möjlighet att tillsätta de seniora socialsekreterarna. Med hjälp av, bland annat, det ökade stödet har personalomsättningen minskat på enheterna. Eftersom läget nu är mer stabilt ser nämnden stora behov av att kunna fortsätta tillgodose detta stöd till medarbetarna. För att kunna tillse långsiktigheten i satsningen på de seniora socialsekreterarna har dock nämnden behov av att satsningen på fyra miljoner blir permanentad i ram från och med 2024. På så vis ses en möjlighet att kunna tillse och bibehålla en hållbar arbetsmiljö för medarbetare och således öka rättssäkerheten för nämndens brukare.

Digitalisering. Med grund i den ökade digitala mognaden hos befolkningen och den ändrade efterfrågan och förväntning på tjänster som kan ses behöver digitaliseringsarbetet vara fortsatt prioriterat. Digitaliseringen går idag mycket ut på att arbeta om analoga data till digitala vilket är ett steg i rätt riktning. Det nämnden dock ser behov av är att digitalisera genom att optimera och automatisera processerna genom smarta digitala lösningar. Genom att öka tillgängligheten och effektiviteten inom förvaltningen kan mer tid frigöras till att möta medborgare. För att kunna nå full potential av dessa möjligheter behövs dock ökad finansiering för att säkerställa att förvaltningen har de resurser och tekniska verktyg som krävs. Inför 2024 behöver nämnden förstärkning kopplat till:

- **Digitaliseringsprojekt.** Socialnämnden deltar i kommunledningskontorets portfölj-styrning kring digitalisering och välfärdsteknik och har samtidigt en prioriteringslista för egna digitaliseringsprojekt. Denna prioriteringslista är till stor del gemensam med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen och det är denna lista som nämnden planerar att hålla sig till. Beskrivning av specifika projektsatsningar och investeringar under 2024 och kommande år finns under investeringsavsnittet nedan.
- **Operativ resurs i samverkan med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen.** För att kunna genomföra de olika initiativen och projekten ser nämnden också behov av en resursförstärkning inom detta område. Det behövs operativa stödresurser som kan bistå med utveckling och utbildning inom digital transformation och arbetssätt för detta inom

förvaltningen. Förvaltningarna förväntas även bidra med resurser till kommundemensamma initiativ såsom objektledare inom PM3, något som båda förvaltningarna idag saknar både resurser och kompetens för. En gemensam rekrytering för socialnämnden och arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden är därför nödvändig.

Ekonomiska förutsättningar för en sådan rekrytering finns inte inom ram utan nämnden äskar om ramförstärkning för att kunna tillsvidareanställa denna resurs som förväntas bidra till digitaliseringsarbetet och dess genomslag i förvaltningen. Genom en sammanhållen och väl utvecklad digital verksamhet förväntas även brukarens behov tillgodoses tydligare och smidigare samtidigt som flera delar av förvaltningens arbete effektiviseras. Det handlar om att öka möjligheterna till en hållbar arbetsmiljö genom en minskad administrativ belastning och en ökad tydlighet i uppdrag och genomförande av arbete.

Ekonomi

Driftbudget

Nämnden har under de senaste åren haft en ansträngd ekonomi men efter en större omställning under 2021/2022 stängdes föregående verksamhetsår med ett underskott om -25 miljoner kronor vilket var en stor förbättring mot de föregående åren.

Nämnden har dock fortsatt stora utmaningar framöver, främst gällande vårdkostnader för barn och unga. Inflödet är stort och antalet externvårdplaceringar är många och kostsamma. En kostnadsdrivande insats är skyddsplaceringar både till följd av kriminalitet, våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck.

Prognosen i samband med delår 1 sattes till -38,6 miljoner kronor för 2023. Prognosen är väldigt svår att uppskatta och baseras på inflöden, snittkostnad av vårdplatser men även fasta kostnader såsom hyresökningar som får effekt från maj månad.

Utgångspunkten är alltid att satsningar och kvalitetshöjande åtgärder ska finansieras inom nämndens befintliga budgetram. Behov som bedöms omöjligt att finansiera inom befintlig ram finns sammanställda i nedanstående tabell med beskrivning och motivering efter tabellen.

Tabell. Sammanställning av behov utöver nämndens budgetram 2023

Ändamål, belopp i mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
Behov			
1. KIBB och stöd efter förhör	0,5	0,5	0,5
2. Kollo, ny gård i egen regi	2,3	2,4	2,5
3. Skyddat boende kriminalitet, våld i nära relation, heder	10,0–15,0	10,0–15,0	10,0–15,0
4. Mötesplats Årby-Fröslunda	3,9	3,9	3,9
5. Operation Trygga Eskilstuna	10,0	10,0	10,0
6. Seniora Socialsekreterare	2,0	4,0	4,0

Ändamål, belopp i mnkr	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026
7. Digitalisering stödresurser, utvecklingsmedel	1,1	1,1	1,1
Medel som ev. omvandlas från statsbidrag till rammedel			
8. Flyktingschablon som försvinner varav tolkavgift (3,2 mnkr)	6,5	6,5	6,5
Nya investeringars påverkan på driftbudget			
9. Digitaliseringsprojekt	0,5	1,0	1,5

Sammanfattande äskanden

Nedanstående äskanden är beräknade i 2023 års prisnivå och har inte räknats upp till 2024 års prisnivå för inflation och löner med undantag av ny kollogård.

1. KIBB och stöd efter förhör: 0,5 miljoner kronor då förvaltningen har behov av att ge ökat stöd och information till barn och föräldrar vid misstanke om barnfridsbrott och barnmisshandel i form av krisstöd och familjebehandlande insats.
2. Kollo, ny gård i egen regi: 2,3 miljoner kronor 2024 och 2,4 miljoner kronor 2025 för att driva en ytterligare kollogård i egen regi.
3. Skyddat boende kriminalitet, våld i nära relation, heder: 10–15 miljoner kronor 2024 och framåt gällande skyddsplaceringar på externa boenden utifrån det kraftigt ökade inflödet av skyddsärenden.
4. Mötesplats Årby-Fröslunda: 3,9 miljoner kronor för finansiering av sex medarbetare gällande arbetet med Mötesplatser i Årby och Fröslunda.
5. Operation Trygga Eskilstuna: 10 miljoner kronor. Nämnden fick ett tillskott gällande externvårdsplaceringar till 2023 och inför 2024 äskar nämnden om att denna förstärkning ska bli permanentad inom ram. Inflödet till förvaltningen och behoven hos barn och unga fortsätter att öka. Förvaltningen har riktlinjer och arbetar mycket med rätt vård på rätt nivå men trots detta ses många individer med omfattande vård- och/eller skyddsbehov som måste placeras externt.
6. Seniora Socialsekreterare: 2,0 miljoner kronor 2024 samt 4,0 miljoner kronor 2025 och framgent. Syftet med detta är att tillgodose en hållbar arbetsmiljö för medarbetarna, säkra möjlighet till kollegialt stöd på enheterna samt att bli en attraktiv arbetsgivare för erfarna socialsekreterare.
7. Digitalisering stödresurser, utvecklingsmedel: 1,1 miljoner kronor för 2024 och 2025 för finansiering av förstärkning på digitaliseringsområdet.
8. Flyktingschablon: 6,5 miljoner kronor för finansiering av tjänster inom tolkverksamhet, familjecentral, familjerätt, gode män samt personal inom utredningsenheter barn och unga kopplat till flyktingverksamhet. Dessa medel finansieras idag via KLK ursprungligen från

statsbidrag/flyktingschablon. Denna schablon har dock minskat kraftigt i och med de minskande flyktingströmmarna. Diskussioner förs om dessa medel i stället ska tillföras förvaltningen som rammedel framgent.

9. Digitaliseringsprojekt: 0,5 miljoner kronor 2024 och 1,0 miljoner kronor 2025 för att täcka kapitalkostnader för nya investeringar inom digitaliseringsområdet.

Investeringar

Socialförvaltningens investeringsplaner för 2024–2028 presenteras i nedanstående tabell. Budget är föreslagen utifrån nu kända förutsättningar och behov.

Investeringsområde	2024	2025	2026	2027	2028
Inventarieinvesteringar	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Säkerhetsanpassningar	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Verksamhetsanpassningar	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Digitaliseringsinitiativ	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Summa	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0

Investeringsbudget 2024-2028

Nämnden har fått i uppdrag att ta fram en investeringsbudget för 2024–2028 som ett underlag till kommunfullmäktiges budgetbeslut.

De investeringar som nämnden ser inför 2024–2028 gäller löpande investeringar för verksamheterna i form av inventarier, lokal- och säkerhetsanpassningar om totalt 4,5 miljoner kronor. Kommande investeringar i Värjan är beroende av beslut som fattas tillsammans med andra förvaltningar. Utöver dessa projekt tillkommer nedanstående investeringar gällande digital transformation.

Det är angeläget att nämnden de kommande åren har möjlighet att investera i digitaliseringslösningar. Detta arbete är fortsatt preliminärt, och i vissa avseende beroende av kommunövergripande beslut och finansiering, men nämnden vill ändå lyfta fram de underlag som finns att tillgå. Det är angeläget att socialnämnden och arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden tillsammans kan öka sin digitaliseringstakt som ett led i att skapa verksamhetseffektiviseringar och öka servicenivån till dem som verksamheten är till för. I februari 2023 beslutade Socialnämnden om en plan för digitalisering inom sitt ansvarsområde *Socialnämndens plan för digital transformation 2023–2024 (SN/2023:7)*. Den kommunala övergripande portföljstyrningen har inneburit ett stopp och därmed en försening av pågående initiativ som beslutades under 2022. Stoppet har medfört omedelbara konsekvenser på nämndens möjligheter att realisera det effektiviseringskrav som åligger varje nämnd. Det är positivt att två av initiativen nu kommer att hanteras som kommunövergripande förmågor; digital tidsbokning och incheckning samt digitala brevutskick. Nya behov identifieras löpande under pågående budgetår inom verksamheterna och utreds enligt den modell som förvaltningen har tagit fram.

Länsövergripande verksamhetssystem

Ett arbete pågår med att upphandla ett länsövergripande verksamhetssystem där kommunerna i Sörmland och Regionen ingår. Det är i dagsläget oklart när en anslutning kommer att kunna ske, men en översiktlig bedömning är att det troligen kommer att ta minst två år och kanske längre tid än så

innan socialnämndens verksamhet kan anslutas. Arbetet finansieras för närvarande inom länsstyrgruppen.

Verksamhetssystem

Socialnämnden och arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden behöver verksamhetssystem som möter dagens behov av mer flexibilitet i uttag av information för analys och uppföljning liksom bättre möjligheter att exportera data. Till dess att det länsövergripande systemets tidplan och innehåll är klart behövs underhåll och viss utveckling av Viva för att verksamheten fortsatt ska kunna bedrivas. Det kan handla om nya moduler (tex Viva medborgare, besöksregistrering etc.) men också utveckling av robotisering.

Nämnden saknar utrymme i befintlig ram att finansiera större investeringar gällande digitalisering och behöver därför söka medel för finansiering från modern kommun. Även kostnader för att upphandla saknas inom nuvarande budget och bedöms till ca 150 000–200 000 kronor per upphandling. Investeringsbudgeten för digitaliseringsinitiativ uppskattas löpande till cirka 2,5 miljoner kronor per år för att kunna finansiera ett par större initiativ samt några löpande initiativ av mindre omfattning årligen. Samverkan sker med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen där så är möjligt.

---

1. Nuvarande avtal förlängdes med tre år under 2022.

§ 19

SOCN/2023:37

Beredning av behov och prioriteringar för socialnämnden 2024

Socialnämnden bereder nämndens behov och prioriteringar inför 2024. Beslut om behov och prioriteringar tas av nämnden i april 2023.

Justerandes sign			
------------------	--	--	--

Utdragsbestyrkande